

Zeearend in de achtertuin

Anne van der Zijpp

Op 31 december 2006 werd een juveniele Zeearend gemeld in de Kropswolderbuitenpolder. Vanaf dat moment was het raak: soms dagelijks, soms met enkele dagen ertussen stroomden de waarnemingen binnen op de website van Avifauna Groningen. Scharmer Ae, Schildmeer, Tetjehorn en Lettelberter Petten leken daarbij ongeveer de noord- en zuidgrens te vormen.

Uit het Drents-Groningse grensgebied kwamen de meeste meldingen: boven het Hoornse Meer en het Paterswoldsemeer/het Friescheveen en het Zuidlaardermeergebied met de aangrenzende polders. Op 13 januari vloog de vogel tegen de middag vanaf het Paterswoldsemeer richting west. De waarnemer meldde 'subadult'. Diezelfde dag werd een waarneming doorgegeven uit de Lettelberter Petten. Een dag later werd 's morgens boven Polder Lappenvoort en het aansluitende Friescheveen bij Paterswolde een eerstejaars Zeearend waargenomen. In de middag kwam er een melding van een waarnemer die een jong dier in Overschild had waargenomen tussen 13.00 en 16.00 uur. Eveneens kwam er een waarneming van een 'subadult' uit het Zuidlaardermeergebied. Op de 15e waren er diverse waarnemingen die de aanwezigheid van twee exemplaren in het Drents-Groningse grensgebied bevestigden: boven de plas Sassenhein bij Haren (twee juvenielen, waarvan één sterk ruiend) wegvliegend in zuidoostelijk richting, één boven Polder Lappenvoort, bij Tetjehorn en het Zuidlaardermeergebied. Een duidelijk bewijs van rondzwerven. De dag erna komt er alleen een melding uit de Onnerpolder en verder uit het Zuidlaardermeergebied. Het gaat dan nog maar om één vogel. Vanaf 17 januari werd de 'ruiende' vogel vrijwel dagelijks boven het Friescheveen of de aangrenzende polders gezien. Tegen het eind van januari komt er nog een melding uit Musselkanaal en daarvoor op de

20e is er nog een bij het Schildmeer. Mogelijk betrof dit het andere exemplaar. Pas op 19 februari werd de 'ruiende vogel' niet meer gesignaleerd boven de strook Leekstermeer - Paterswoldsemeer - Friescheveen - Lappenvoort - Glimmermade en het Zuidlaardermeergebied. Op 24 februari is er weer een waarneming uit de Westerbroekstermadepolder. Daarna valt opnieuw een gat in de waarnemingen: op 2 maart wordt de vogel gesignaleerd in de Kropswolderbuitenpolder. De hele maand maart lijkt de arend te blijven hangen in

Zeearend – Friescheveen – 16 februari 2007

FOTO: ANNE VAN DER ZIJPP

het Zuidlaardermeergebied, overigens met een omissie in de waarnemingen van 8 tot 24 maart. Op de laatstgenoemde datum worden er zelfs weer twee gezien in de Westbroekstermadepolder: een subadult en een juveniel.

Hoewel niet alle waarnemers precies doorgeven om welke leeftijd het gaat (men spreekt over juveniel, eerste kalenderjaar, subadult en ruiende vogel), mogen we aannemen dat in ieder geval steeds hetzelfde exemplaar wordt gezien: een eerste kalenderjaar vogel met aan de rechtervleugel twee ontbrekende pennen.

Overdag zweefde de arend van tijd tot tijd over het Friescheveen en verdween dan voor langere of kortere tijd naar het oosten. Tegen de avond kwam hij dan steevast uit oostelijke richting teruggevlogen. Zo meldt Guido Meeuwissen dat hij de vogel boven het Zuidlaardermeergebied zag opschroeven en in één lange vlucht richting Paterswolde zag wegglijden.

We kunnen vrijwel zeker aannemen dat het dier in ieder geval twee weken op de Achtmaat in het Friescheveen (een voormalige legakker recht tegenover de kijkhut) heeft overnacht. Een andere verblijfplaats is

waarschijnlijk in de Onnerpolder geweest. Langere tijd had de arend een slaappleats in de Kropswolderbuitenpolder. Er werd ook geroest rond de bezinkvelden van Avebe bij het Foxholstermeer.

Er zijn waarnemingen dat de vogel prooien op de grond greep (mollen of ratten) of een eend of Meerkoet te pakken had. Het vangen van prooien ging hem/haar niet gemakkelijk af. Zo werd gezien dat een jachtvlucht van anderhalf uur geen resultaat opleverde (Eelke Schoppers pers. med.). We zagen de vogel op het Friescheveen duiken op zwemmende Grote Canadese Ganzen die in paniek onderdoken, en speuren in de Aalscholverkolonie waar onder de reeds broedende vogels grote onrust ontstond. Opmerkelijk was dat de arend een tijdlang met een dikke stok leek te spelen terwijl hij/zij in een boom zat. Mogelijk is hier sprake van het spelen met een soort 'pseudoprooi'.

De arend werd dikwijls door Buizerds en Zwarte Kraaien lastig gevallen. Ook Kievi-

ten en Kokmeeuwen vielen de 'vliegende deur' aan. De aanvankelijke paniek onder de vogels, die werd veroorzaakt door zijn/haar verschijnen, luwde naarmate de tijd verstreek en de gewenning kennelijk toenam. Eenmaal werd gezien hoe een groep Reeën op de vlucht sloeg bij het zien van de arend. In de periode tussen 24 maart en 11 april verbleef de vogel vrijwel uitsluitend in het Zuidlaardermeergebied; slechts twee waarnemingen kwamen uit Polder Lappenvoort en het Friescheveen. Na 11 april werden hier geen waarnemingen meer gemeld. De meeste tijd werd doorgebracht in de Westebroekstermadepolder. We kunnen aannemen dat de laatste melding op 28 april gedateerd kan worden (Guido Meeuwissen).

Discussie

Het biotoop waarbinnen veruit de meeste waarnemingen werden gedaan, kan worden omschreven als overwegend nat natuur-

gebied waar voldoende voedsel bleek te zijn: eenden, ganzen, vissen en kleine zoogdieren. Dat de vogel hier gedurende zo'n zestien weken domicilie koos, zegt wel iets over de kwaliteit van het gebied en mag op zich al als een pleidooi gelden voor verdere uitbreiding, onderlinge verbinding en inrichting als nat natuurgebied. Wellicht zullen hier vaker overwinterende Zeearenden kunnen worden waargenomen. Een probleem is de relatieve kleinschaligheid van de gebieden waaruit de waarnemingen komen en dan met name de gemakkelijke toegankelijkheid ervan. Bij de kijkhut in het Friescheveen stonden soms zoveel mensen dat er ook voor de hut geobserveerd werd. Dit kan de reden zijn dat de vogel zich hier na een aantal dagen nauwelijks meer liet zien. Overigens bleek uit informatie van Rob Bijlsma dat niet zozeer de grootte van het broedgebied van belang is (in Duitsland wordt zelfs in hele kleine bosjes gebroed), maar eerder de uitgestrektheid van het voedselterrein (en de waarschijnlijk relatieve rust).

Met dank aan Guido Meeuwissen, Dick en Eelke Schoppers en alle overige waarnemers.

